
UDL

Universell Design för Lärande

— Guidelines och checkpoints för
planering av tillgänglig lärmiljö —

UDL - presentationens punkter

- Vem har ni framför er?
- Historik - särskiljande och inkludering
- Bakgrund UDL - strukturer och forskning
- Konkretisering av UDL - planering, genomförande och uppföljning av undervisning
- Sammanfattning - med fler idéer och tips

Kontext

Foto från blogg "Blomfantast" Foto: Bodil

Bild från blogg "Skillnadens trädgård" Foto: Sara Bäckmo

BRANDNÄVA

Bild från Wikipedia: Foto: Lotta Risberg

UDL - Strukturen

https://udlguidelines.cast.org/?utm_source=castsite&utm_medium=web&utm_campaign=none&utm_content=footer (engelska)

<https://udlguidelines.cast.org/binaries/content/assets/udlguidelines/udlg-v2-2/udl-text-version-swedish.pdf> (Svenska)

- Elevers olikheter och variation utgör grunden i UDL
- Bygger på forskning inom:
 - Neurovetenskap, utbildningsvetenskap om lärande och kognitiv psykolog
- Principerna bygger på kunskap om hur den lärande hjärna fungerar
VARFÖR - VAD - HUR

<https://www.cast.org/impact/universal-design-for-learning-udl>

bild från hemsida.
<https://celsiuskolan.uppsala.se/>

Hur startade det?

- Teknikens intågande i utbildning
- CAST - Center for Applied Special Technology - 1984
- Skiftar fokus från individ till klassrum, skolan och utbildningsystem
- 2009 publiceras de första UDL-Guideline
- Levande dokument

	Provide multiple means of Engagement Without detracting from the "WOW" of learning	Provide multiple means of Representation Engagement starts with the "HOW" of learning	Provide multiple means of Action & Expression Engage learners with the "WHY" of learning
Recruiting Interest	Provide options for: <ul style="list-style-type: none">• Differentiated tasks and assignments• Multiple means of media and technology use• Multiple means and methods of feedback	Provide options for: <ul style="list-style-type: none">• Multiple means of presenting information• Multiple means of media and technology use• Multiple means and methods of feedback	Provide options for: <ul style="list-style-type: none">• Multiple means for response and representation• Multiple means and methods of feedback
Sustaining Effort & Persistence	Provide options for: <ul style="list-style-type: none">• Multiple means of presenting information• Multiple means and methods of feedback• Multiple means and methods of feedback	Provide options for: <ul style="list-style-type: none">• Multiple means of presenting information• Multiple means and methods of feedback• Multiple means and methods of feedback	Provide options for: <ul style="list-style-type: none">• Multiple means for response and representation• Multiple means and methods of feedback• Multiple means and methods of feedback
Self-Regulation	Provide options for: <ul style="list-style-type: none">• Multiple means of presenting information• Multiple means and methods of feedback• Multiple means and methods of feedback	Provide options for: <ul style="list-style-type: none">• Multiple means of presenting information• Multiple means and methods of feedback• Multiple means and methods of feedback	Provide options for: <ul style="list-style-type: none">• Multiple means for response and representation• Multiple means and methods of feedback• Multiple means and methods of feedback
Engagement & Motivation	Engagement & Motivation	Engagement & Motivation	Engagement & Motivation

Bild från hemsida. CAST

Forskningsbaserat?

- ❑ Det finns massor av evidens för alla delar i UDL-ramverket
- ❑ Mycket forskning om implementering av UDL
- ❑ Ingen forskning om effekterna av UDL som ramverk för en verksamhet

Planering

Bild från hemsida Only.com

<https://www.zeta.nu/recept/buffe/>

Planering - förutsättningar

Vilka finns i min undervisningsgrupp?

Hur ser lärmiljön ut fysiskt, socialt och pedagogiskt?

“Gör rätt från början”

Ta bort hinder och barriärer, skapa tillgänglighet och delaktighet då blir undervisningen inkluderande.

Planering - mål

Vad ska vi nå?

Vad behöver vi göra?

Läroplanen styr: syfte - centralt innehåll - kunskapskrav

Konkret exempel

Önskar utveckla elevernas förmåga att:

1. uttrycka sig på engelska
2. bearbeta redan befintlig kunskap och material
3. anpassa sig till mottagare och sammanhang

Vi ska skapa ett nyhetsprogram på engelska

Princip 1. Erbjuda olika sätt för att skapa intresse

Det finns inte ett sätt att motivera alla elever alltid

https://udlguidelines.cast.org/?utm_source=castsite&utm_medium=web&utm_campaign=none&utm_content=footer

Princip 1

Guideline 1 sammanfattad:

Vi måste presenterar information på olika sätt och med olika metoder i syfte att fånga alla elevers intresse.

Guideline 2 sammanfattad:

Vi behöver bygga undervisningen på elevernas individuella styrkor och färdigheter i syfte att stärka deras autonomi och förmåga till självreglering, vilket i förlängningen ökar möjligheten till inre motivation och djupinläring

Guideline 3 sammanfattad:

Vi behöver utgå från varje enskild elevs tidigare erfarenheter och differentiera undervisningen, i syfte att stödja elevers förmåga att själva påverka och reglera sitt engagemang.

Exempel på Checkpoints:

- variera och anpassa nivån av utmaning
- variera sammanhang och/eller innehåll vid träning och bedömning av förmågor
- låt eleverna vara delaktiga i olika beslut
- involvera eleverna och låt dem träna sig i att sätta sina egna mål och utvärdera och reflektera över det egna lärandet
- skapa uppgifter som är autentiska och där syfte och mål tydligt framgår för eleven
- skapa uppgifter som bjuder in till aktivt deltagande

Exempel på Checkpoints:

- låt elever träna på att formulera och omformulera mål
- visa olika möjliga vägar för elever att nå målet
- stötta och uppmuntra elever till att dela upp långsiktiga mål i delmål
- konkretisera såväl målet som vad som krävs för att eleven ska nå målet

Exempel på Checkpoints:

- erbjud eleven instruktioner, påminnelser eller checklistor som fokuserar på: strategier för hur elever ska hantera känslor av frustration, brist på motivation och uthållighet, hur elever bibehåller fokus trots yttre distraktioner, hur eleven kan reflektera över, och självständigt belöna, det egna lärandet
- modellera och ge exempel på hur processen att sätta lämpliga personliga mål kan gå till

Konkret exempel - Princip 1, guideline, checkpoint

- ❑ Jag tillhandahåller filmer, texter, bilder och ljudfiler med och om nyheter
- ❑ Vi brainstormar hur kapitlen kan gestaltas och formas till nyheter
- ❑ Eleverna får själva välja vilket kapitel de vill arbeta med och om de vill jobba tillsammans eller enskilt
- ❑ Eleverna väljer själva hur de vill bearbeta kapitlet
- ❑ Eleverna regisserar själva sitt nyhetsinslag

Konkret exempel

Önskar utveckla elevernas förmåga att:

1. uttrycka sig på engelska
2. bearbeta redan befintlig kunskap och material
3. anpassa sig till mottagare och sammanhang

Vi ska skapa ett nyhetsprogram på engelska

Princip 2. Erbjud olika vägar till lärande

Vi måste differentiera undervisningen för att optimera lärandet för varje elev.

Princip 2

Guideline 1 sammanfattad:

Vi måste försäkra oss om att informationen är tillgänglig för varje elev.

Guideline 2 sammanfattad:

Vi behöver erbjuda alternativ för språk och symboler.

Guideline 3 sammanfattad:

Vi behöver erbjuda alternativ för en ökad förståelse.

Exempel på Checkpoints:

- erbjud olika sätt att anpassa informationen
- anpassa den auditiva informationen
- anpassa visuell information

Exempel på Checkpoints:

- erbjud alternativ för att förklara ord och symboler
- förklara språkliga och matematiska strukturer på olika sätt
- stöd avkodning
- främja förståelse mellan olika språk
- använd olika sätt att göra illustrationer

Exempel på Checkpoints:

- aktivera och leverera bakgrundskunskap
- förtydliga mönster, viktiga funktioner och relationer
- guida eleverna i bearbetning, åskådliggörande och hantering av information
- maximera förmågan att generalisera och överföra information och kunskap

Konkret exempel - Princip 2, guideline, checkpoint

- ❑ Möjlighet att lyssna på texter, tillgång till uppslagsverk och ordböcker
- ❑ Stöd i att tolka material, highlighta, sammanfatta, skriva stödanteckningar, skapa begreppslistor och tankekartor
- ❑ Ta hjälp av modersmåslärare eller språkstödjare
- ❑ Hjälpa eleverna att koppla ihop ny kunskap med befintlig
- ❑ Ge mallar för checklistor till inspelningen

Konkret exempel

Önskar utveckla elevernas förmåga att:

1. uttrycka sig på engelska
2. bearbeta redan befintlig kunskap och material
3. anpassa sig till mottagare och sammanhang

Vi ska skapa ett nyhetsprogram på engelska

Princip 3. Erbjud olika möjligheter för lärprocesser och kunskap

Vi måste erbjuda elever differentierade uttrycksformer för att öka möjligheten för dem att visa sin kunskap.

Princip 3

Guideline 1 sammanfattad:

Vi behöver tillhandahålla material som erbjuder differentierade interaktionsmöjligheter för att ge alla möjlighet att aktivt delta och uttrycka vad de kan.

Guideline 2 sammanfattad:

Vi behöver öka möjligheten för alla elever att uttrycka sin kunskap genom att differentiera metoder, material och verktyg för att öka möjligheten till aktivt deltagande och att kommunicera.

Guideline 3 sammanfattad:

Vi behöver erbjuda stödstrukturer för att kompensera för brister i de lägre kognitiva funktionerna och bygga stödstrukturer för att främja och utveckla exekutiva färdigheter och förmågor.

Exempel på Checkpoints:

- individanpassa kraven och erbjud elever olika lång tid för att ta in och bearbeta information av såväl fysiska som teoretiska och tekniska moment
- erbjud elever olika möjligheter att svara på uppgifter
- erbjud alternativ till skrivande för hand
- skapa stödstrukturer för att öka elevens självständighet

Exempel på Checkpoints:

- använd konkret och laborativt material
- erbjud differentierade strategier vid problemlösning
- erbjud stavningsprogram, program som korrigerar grammatik, ordprediktion, diktering, uppläsningsprogram
- erbjud stödmallar, webbapplikationer
- ge stödstrukturer som gradvis tas bort i takt med elevens lärande
- ge differentierad feedback

Exempel på Checkpoints:

- erbjud förtydligande instruktioner och stödstrukturer för att uppskatta graden av ansträngning, möjliga svårigheter och behov av resurser
- erbjud stödstrukturer som gör det möjligt för elever att stanna upp och reflektera innan de agerar
- erbjud olika alternativ för hur information kan kategoriseras och systematiseras

Konkret exempel - Princip 3, guideline, checkpoint

- ❑ Eleverna bestämmer själva vad och hur de ska genomföra uppgiften och designa sitt inslag
- ❑ Jag ger stöttande strukturer för självständighet, reflektion, problemlösning
- ❑ Jag ger differentierad feedback
- ❑ Differentierar slutuppgiften - alla behöver inte skriva ett "prov"

Sammanfattat mål med UDL

Princip 1 - **målmedvetna och motiverade elever**

Princip 2 - **resursrika och kunniga elever**

Princip 3 - **strategiska & målinriktade elever**

Länkar fint till Läroplanen del 1 & 2

Fördelar med UDL

Tydlig struktur som stöd för planering av tillgänglig lärandemiljö

Igenkänning

Passar alla stadier och alla ämnen

Minskar arbetet med anpassningar

Alla "verktyg" är tillgängliga för alla

Fokuserar på utveckling av "hela" eleven

Bra för alla

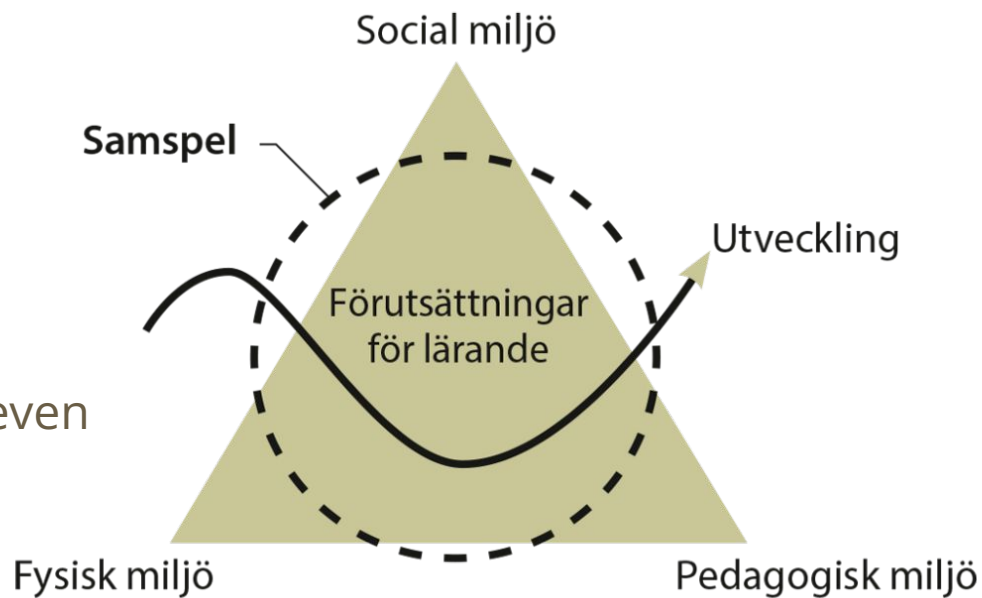

Bild från SPSM, "Tillgänglighetsmodell"

Sammanfattning och fler tips och idéer

clipartLogo

- Ha ett proaktivt tänk
- Utgå från variabilitet
- Skapa trygghet

clipartLogo

Eleverna vet mycket, de vet hur man gör mycket, de gillar att lära och vill lära

Fler tips och idéer

Princip 1. Erbjud olika sätt för att skapa intresse

Skapa en riktig mottagare för arbetet:

Läsa för, skapa broschyr till eller skapa aktivitet för en målgrupp

Bjud in eleverna till delaktighet redan i planeringen:

Utvärdera tidigare arbetsprocesser, brainstorma, ge möjlighet till anonyma tips/utvärderingar

Ge valmöjligheter:

Läsa, lyssna, titta på film, skriva, berätta eller dansa, välja innehåll i uttalad form

Variera utmaningen:

möjliggör för stor och mindre utmaning inom samma uppgift, färdighetsträning eller fördjupning

Var tydlig med målet:

Definiera tydligt med ord, text och bild, ge gärna exempel, ha synligt genom hela processen, påminn

Fler tips och idéer

Princip 2. Erbjud olika vägar till lärande

Arbeta språkutvecklande:

Länka till översättning, arbeta med nyckelbegrepp, bildstöd, ljudutjämningsystem

Arbeta med stödfunktioner:

Tillhandahåll mallar, sammanfatta, modellera och arbeta tillsammans, spela in lektioner

Presentera fakta på olika sätt:

Låt någon berätta, läs bok och titta på film, arbeta praktiskt/undersökande

Fler tips och idéer

clipartLogo

Princip 3. Erbjud olika möjligheter för lärprocesser och kunskap

- Undervisa i hur man tar anteckningar och sammanfattar/dela anteckningar med eleverna
- Modella olika sätt att lösa problem
- Koppla ihop processerna med befintliga kunskaper/sånt som eleverna redan vet
- Låt eleverna samarbeta/dela kunskap med varandra
- Lägg in pauser till eftertanke på viktiga saker
- Be eleverna förklara sin förståelse
- Fundera om du behöver ha ett prov/test - om ja, hur ska det utformas och genomföras

Materialtips om UDL

Novak, Katie, 2016. *UDL now! A Teacher's Guide to Applying Universal Design for Learning in Today's Classrooms*. CAST Professional Publishing. ISBN:978-1-9305836-6-5.

Murawski, Wendy W & Lynn Scott, Kathy, 2019. *What really works with universal design for learning*. Corwin. ISBN: 9781544338675.

Hägglom, Pia, 2019. *Universell Design för Lärande Ett inkluderande förhållningssätt*. Studentlitteratur. ISBN: 978-91-44-11524-5.

Många klipp på Youtube. Sök UDL eller universal design for learning.

Webinar på Youtube med Dr. Patti Ralabate om lektionsplanering utifrån UDL <https://www.youtube.com/watch?v=Ndlhp9xmrUo>

CAST hemsida <https://www.cast.org>

https://udlguidelines.cast.org/?utm_source=castsite&utm_medium=web&utm_campaign=none&utm_content=footer (engelska)

<https://udlguidelines.cast.org/binaries/content/assets/udlguidelines/udlg-v2-2/udl-text-version-swedish.pdf> (Svenska)

Stort tack för visat intresse!

Feedback på förbättringsmöjligheter
av min föreläsning.

Ni får gärna höra av er till mig

Cenita.hogberg.embretsen@utb.ovanaker.se

